

باسم تعالی

تاریخ: ۱۴۰۲/۰۸/۰۶

شماره: ۰۲۲/۵۰/۵۹

پیوست: دارد

ساعت: ۱۸:۱۴

ریسک هیئت مدیره

مهار تورم ، رشد تولید

جناب آقای مهدی عطوان

مدیر محترم اداره نظارت بر بانکها و موسسات اعتباری ۲ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

موضوع: بخشنامه ابلاغی بانک مرکزی - «الزامات مدیریت ریسک»

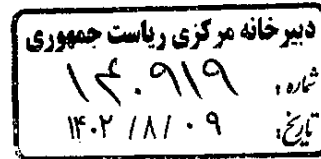
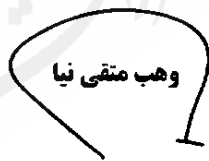
با سلام و احترام

به استحضار می‌رساند:

نامه شماره ۰۲/۱۷۲۷۴۵-۲ تاریخ ۱۴۰۲/۰۷/۲۰ آن بانک با موضوع " « حداقل الزامات مدیریت ریسک

اعتباری در مؤسسات اعتباری » " در جلسه هیئت مدیره این بانک مطرح و طی نامه شماره ۰۲۳/۹۴۸/۴۸۶

تاریخ ۱۴۰۲/۰۸/۰۳ از طریق سامانه یکپارچه مکاتبات اداری به واحدهای ذیربط ابلاغ گردید .

رونوشت:

جناب آقای دکتر مهدی زاده معاون محترم تدوین ، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات معاونت حقوقی ریاست جمهوری؛ برای استحضار

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

«حداقل الزامات مدیریت ریسک اعتباری در

مؤسسات اعتباری»

نسخه اصلاحی (پاییز ۱۴۰۲)

«حداقل الزامات مدیریت ریسک اعتباری در مؤسسات اعتباری»

در اجرای بند (ب) ماده (۱۱) «قانون پولی و بانکی کشور»، بند (۲) ماده (۲) «قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره)»، مفاد «آیین نامه نظام سنجش اعتبار» مصوب جلسه مورخ ۱۳۹۸/۳/۲۹ هیأت محترم وزیران و تبصره (۲) ماده (۴۸) «آیین نامه پیشگیری از انباشت مطالبات غیر جاری» مصوب مورخ ۱۳۹۷/۱۲/۲۸ ستاد هماهنگی مبارزه با مفاسد اقتصادی، به منظور تسهیل گردش مؤثر و کارآمد وجوه و اعتبارات اعطایی توسط مؤسسه اعتباری جهت نیل به ایجاد و حفظ ثبات و سلامت مالی شبکه بانکی کشور، «حداقل الزامات مدیریت ریسک اعتباری در مؤسسات اعتباری» که از این پس به اختصار «الزامات» نامیده می شود، به شرح زیر تدوین می گردد.

ماده ۱- در این الزامات عبارات زیر در معانی مشروح ارائه شده به کار می روند:

۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۲- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت آن بانک قرار دارد؛

۳- امتیاز اعتباری، اهلیت اعتباری، گزارش اعتباری و شرکت اعتبار سنجی: اصطلاحات موضوع «آیین نامه نظام سنجش اعتبار» موضوع تصویب نامه شماره ۵۵۲۹۶ت/۳۹۱۵۱هـ مورخ ۱۳۹۸/۴/۴ هیأت محترم وزیران؛

۴- اعتبار: هر نوع پرداخت یا تعهد به پرداخت وجوه توسط مؤسسه اعتباری در قالب اعطای تسهیلات، ایجاد تعهدات و سایر موارد، به مشتری در قبال تعهد وی به بازپرداخت وجوه مذکور.

۵- اعتبار مشکل دار: اعتباری که به دلایلی نظیر تغییر در وضعیت مالی مشتری و فعالیت های اقتصادی وی، بازپرداخت آن به تأخیر افتاده یا احتمال نکول آن وجود دارد.

۶- نکول: عدم ایفای به موقع تمام یا قسمتی از تعهدات ناشی از دریافت اعتبار، توسط مشتری به دلایلی نظیر عدم تمایل و عدم توانایی مالی.

- ۷- ریسک اعتباری: احتمال وقوع زیان حاصل از نکول مشتری در بازپرداخت اعتبار.
- ۸- ریسک تمرکز اعتباری: ریسک اعتباری ناشی از تمرکز اعتبار در حوزه‌هایی نظیر مشتریان، بخش‌های اقتصادی و مناطق جغرافیایی.
- ۹- مدیریت ریسک اعتباری: فرآیند شناسایی، اندازه‌گیری، پایش، کنترل و گزارش‌گری ریسک اعتباری.
- ۱۰- اعتبارسنجی: فرآیند تعیین امتیاز اعتباری اشخاص با استفاده از الگوهای کمی و کیفی.
- ۱۱- رتبه اعتباری: شاخصی است که توسط مؤسسات رتبه‌بندی اعتباری با استفاده از اطلاعات کمی و کیفی و بر اساس یک روش مشخص، به منظور تعیین احتمال ایفای به موقع تعهدات اشخاص محاسبه می‌شود.
- ۱۲- رتبه اعتباری داخلی: شاخص حاصل از سیستم رتبه‌بندی اعتباری داخلی که بیانگر امتیاز حاصل از ارزیابی اهلیت اعتباری مشتری می‌باشد.
- ۱۳- نسبت مطالبات غیر جاری: حاصل تقسیم مجموع مطالبات غیر جاری اعم از ریالی و ارزی به مجموع مطالبات اعم از ریالی و ارزی^۱؛
- ۱۴- نسبت مطالبات غیر جاری ریالی: حاصل تقسیم مجموع مطالبات غیر جاری ریالی به مجموع مطالبات ریالی^۲؛
- ۱۵- نسبت مطالبات غیر جاری خالص: حاصل تقسیم مجموع خالص مطالبات غیر جاری اعم از ریالی و ارزی (پس از کسر ذخایر مطالبات) به مجموع مطالبات اعم از ریالی و ارزی^۳.
- ماده ۲- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است در راستای مدیریت مؤثر ریسک اعتباری و ارزیابی جامع ریسک مؤسسه اعتباری، چارچوب مدیریت ریسک اعتباری را با توجه به ماهیت، اندازه و پیچیدگی فعالیت مؤسسه اعتباری ایجاد نماید. چارچوب مذکور باید حداقل شامل موارد زیر باشد:

^۱ طی مصوبه بیست و پنجمین جلسه مورخ ۱۴۰۲/۰۵/۳۱ هیأت عامل بانک مرکزی اصلاح گردید.

^۲ طی مصوبه بیست و پنجمین جلسه مورخ ۱۴۰۲/۰۵/۳۱ هیأت عامل بانک مرکزی اضافه گردید.

^۳ طی مصوبه بیست و پنجمین جلسه مورخ ۱۴۰۲/۰۵/۳۱ هیأت عامل بانک مرکزی اضافه گردید.

- ۱- راهبرد و خط‌مشی ریسک اعتباری؛
- ۲- نقش‌ها و مسؤلیت‌های هیأت مدیره، هیأت عامل و سایر کارکنان مرتبط با امور اعتباری؛
- ۳- سیستم اطلاعات مدیریت و فرآیندهای گزارشگری؛
- ۴- فرآیند اعطا و مدیریت اعتبار؛
- ۵- رویه‌های ارزیابی اعتباری؛
- ۶- نظام‌ها و رویه‌ها برای شناسایی، پذیرش، اندازه‌گیری، پایش و کنترل ریسک اعتباری؛
- ۳- هیأت عامل موظف است به منظور مدیریت ریسک اعتباری حداقل اقدامات زیر را انجام دهد:
  - ۱- ایجاد شیوه‌های عملیاتی در چارچوب سیاست‌های اعتباری و فرآیند اعطا و مدیریت اعتبار مصوب هیأت مدیره؛
  - ۲- ایجاد واحد اجرایی مدیریت ریسک اعتباری در چارچوب ساختار سازمانی مصوب هیأت مدیره؛
  - ۳- بازمینی وضعیت اعتباری مشتری و آرایه پیشنهاد منفی بر تغییر حدود اعتباری متناسب با وضعیت اعتباری وی؛
  - ۴- اجرا و عملیاتی کردن برنامه آزمون بحران؛
  - ۵- ایجاد سیستم اطلاعات مدیریت برای اطمینان از گزارشگری به موقع، صحیح و حاوی اطلاعات کافی در خصوص ریسک اعتباری.
- ۴- هیأت عامل مؤسسه اعتباری موظف است بر مبنای رویه‌ها و خط‌مشی‌های اعتباری، سیستم اطلاعات مدیریت شامل سیستم گزارشگری که دربردارنده خطوط گزارشگری است را به نحوی ایجاد نماید که حداقل اطلاعات در خصوص موارد زیر، در اسرع وقت به سطوح مناسب مدیریت و کمیته ریسک گزارش شود:
  - ۱- انحرافات از رویه‌های اعطای اعتبار و حدود اعتباری؛
  - ۲- ترکیب و کیفیت سبدهای اعتباری؛
  - ۳- ریسک تمرکز اعتباری؛
  - ۴- مطالبات غیر جاری؛
  - ۵- کیفیت و ارزش وثایق؛

ماده ۵- مؤسسه اعتباری موظف است پیش از اعطای هرگونه اعتبار نسبت به استعلام گزارش اعتباری از شرکت‌های اعتبارسنجی اقدام نماید. در مورد اعتبارات بالای ۱۰۰۰ میلیارد ریال، علاوه بر أخذ گزارش اعتباری از شرکت‌های اعتبارسنجی، أخذ رتبه اعتباری از مؤسسات رتبه‌بندی اعتباری، موضوع بند (۲۱) ماده (۱) قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب سال ۱۳۸۴، الزامی است.^۴

تبصره ۵- بانک مرکزی می‌تواند در صورت لزوم حد مقرر در این ماده را با توجه به سطح عمومی قیمت‌ها تعدیل نماید.

ماده ۶- مؤسسه اعتباری موظف است به منظور ارزیابی و تصمیم‌گیری نهایی برای اعطای اعتبار، یک سیستم رتبه‌بندی داخلی متناسب با اندازه، ماهیت و پیچیدگی فعالیت‌های خود ایجاد نماید. أخذ وثایق و تضامین به نحوی که تأمین کافی را برای تسهیلات و یا تعهدات ایجاد نماید باید متناسب با نتایج حاصل از سیستم رتبه‌بندی داخلی باشد.

ماده ۷- مؤسسه اعتباری موظف است پس از پرداخت اعتبار و در راستای اداره امور اعتباری اقداماتی نظیر کنترل و بازبینی اعتبار و حفظ، نگهداری و به‌روزرسانی پرونده اعتباری را انجام دهد. به منظور کنترل و بازبینی اعتبار حداقل موارد زیر باید توسط واحد کنترل و بازبینی انجام شود:

- ۱- حصول اطمینان از به روز بودن امتیاز حاصل از ارزیابی اهلیت اعتباری مشتری؛
- ۲- بررسی صحت و کامل بودن اسناد و تأییدیه‌های اعتباری؛
- ۳- حصول اطمینان از ارزیابی مجدد وثایق و کفایت آن‌ها؛
- ۴- حصول اطمینان از مشخص بودن فرآیند تملیک وثایق؛
- ۵- حصول اطمینان از مصرف اعتبارات در موضوع قرارداد از طرق مختلف نظیر نظارت حضوری بر طرح‌ها؛
- ۶- پایش نحوه بازپرداخت اعتبارات؛
- ۷- پایش اعتبارات مشکل‌دار؛

^۴ طی مصوبه بیست و پنجمین جلسه مورخ ۱۴۰۲/۰۵/۳۱ هیأت عامل بانک مرکزی اصلاح گردید.

ماده ۸- مؤسسه اعتباری موظف است واحد وصول مطالبات را به منظور وصول مطالبات و مدیریت اعتبارات مشکل‌دار ایجاد نماید. این واحد باید مستقل از واحد ارزیابی و اعطای اعتبار باشد.

ماده ۹- مؤسسه اعتباری موظف است با در نظر گرفتن مواردی از قبیل احتمال نکول مشتری، تخمین زیان حادث شده با فرض نکول مشتری و میزان منابع در معرض نکول نسبت به شناسایی و اندازه‌گیری ریسک اعتباری اقدام نماید.

ماده ۱۰- مؤسسه اعتباری موظف است در کنترل ریسک اعتباری، روش‌های کاهش ریسک از جمله موارد زیر را مورد استفاده قرار دهد:

۱- اخذ وثایق و تضامین؛

۲- بیمه نمودن اعتبار؛

۳- تهیه مطالبات ناشی از اعطای اعتبار با سپرده، اموال و اسناد مشتری مطابق با ضوابط ابلاغی بانک مرکزی؛

ماده ۱۱- مؤسسه اعتباری موظف است نسبت مطالبات غیر جاری، نسبت مطالبات غیر جاری ریالی و نسبت مطالبات غیر جاری خالص را در هر ماه به انضمام متوسط سه ماهه نسبت مطالبات غیر جاری و نسبت مطالبات غیر جاری ریالی، در پایان هر فصل به بانک مرکزی گزارش نماید.^۵

تبصره- در صورتی که متوسط سه ماهه نسبت مطالبات غیر جاری بیش از ۸ درصد و متوسط سه ماهه نسبت مطالبات غیر جاری ریالی بیش از ۵ درصد باشد، مؤسسه اعتباری موظف است، علل وقوع آن و برنامه خود جهت کاهش نسبت‌های مزبور را به بانک مرکزی ارائه نماید.^۶

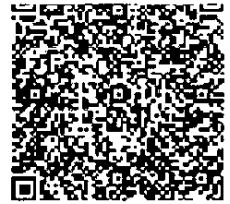
ماده ۱۲- تخطی از احکام این دستورالعمل موجب اعمال مجازات‌های مقرر در ماده (۴۴) قانون پولی و بانکی کشور، ماده (۱۴) قانون برنامه ششم توسعه کشور و سایر قوانین و مقررات ذی‌ربط می‌شود.

^۵ طی مصوبه بیست و پنجمین جلسه مورخ ۱۴۰۲/۰۵/۳۱ هیأت عامل بانک مرکزی اصلاح گردید.
^۶ طی مصوبه بیست و پنجمین جلسه مورخ ۱۴۰۲/۰۵/۳۱ هیأت عامل بانک مرکزی اضافه گردید.

ماده ۱۳- ضوابط اجرایی ناظر بر مفاد این دستورالعمل توسط بانک مرکزی تدوین و به شبکه بانکی کشور ابلاغ می‌شود.

«حداقل الزامات مدیریت ریسک اعتباری در مؤسسات اعتباری» که مشتمل بر ۱۳ ماده و یک تبصره در پانزدهمین جلسه مورخ ۱۴۰۰/۳/۲۹ هیأت عامل بانک مرکزی به تصویب رسیده بود، مجدداً در بیست و پنجمین جلسه مورخ ۱۴۰۲/۰۵/۳۱ هیأت عامل بانک مرکزی با الحاق یک تبصره به آن، مشتمل بر ۱۳ ماده و ۲ تبصره به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجراء می‌باشد.

کشاورزی

دیرینت مدره

تاریخ: ۱۴۰۲/۰۸/۰۲

شماره: ۰۲۳/۹۴۸/۴۸۶

پیوست: ندارد

اولویت: عادی

ساعت صدور: ۱۶:۲۶

مهار تورم، رشد تولید

ابلاغیه

جناب آقای عبدالرضا سهرابی

رئیس محترم اداره کل مدیریت ریسک

موضوع: حداقل الزامات مدیریت ریسک اعتباری در موسسات اعتباری

با سلام و احترام:

مفاد تصویب نامه مورخ ۱۴۰۲/۸/۲ هیئت مدیره محترم بانک عیناً به شرح زیر ابلاغ می شود:

بخشنامه شماره ۰۲/۱۷۲۷۴۵ مورخ ۱۴۰۲/۷/۲۰ اداره مطالعات و مقررات بانکی بانک مرکزی ج.ا.ا در جلسه مورخ ۱۴۰۲/۸/۲ هیئت مدیره محترم بانک مطرح و "با استناد به بخشنامه شماره ۹۹/۳۰۹۷۴۰ تاریخ ۱۳۹۹/۹/۳۰ بانک مرکزی ج.ا.ا مراتب در جلسه مورخ ۱۴۰۲/۸/۲ هیأت مدیره بانک مطرح و مقرر شد ضمن ابلاغ این بخشنامه به معاونت‌های ذیربط، موضوع با محوریت اداره کل مدیریت ریسک مورد اقدام قرار گیرد."

سعید احمدی شریف
دبیر جلسات هیأت مدیره

رونوشت:

جناب آقای محمدرضا پویافرد معاون محترم اعتباری؛ برای استحضار و اقدام لازم
جناب آقای علیرضا طاهری بروجنی قائم مقام محترم مدیر عامل؛ برای استحضار و اقدام لازم
جناب آقای محسن واشقانی معاون محترم مالی؛ برای استحضار و اقدام لازم
جناب آقای مسعود رضائی معاون محترم سرمایه انسانی؛ برای استحضار و اقدام لازم
جناب آقای حسین امین زاده معاون محترم فناوری؛ برای استحضار و اقدام لازم
سرکار خانم شهرزاد مشیری معاون محترم بین الملل؛ برای استحضار و اقدام لازم
جناب آقای صادق نوری معاون محترم توسعه کسب و کار؛ برای استحضار و اقدام لازم
جناب آقای الله داد محمدی مفرد معاون محترم بازاریابی و هماهنگی امور شعب؛ برای استحضار و اقدام لازم
جناب آقای طیب نوروزی رئیس محترم اداره کل حسابرسی داخلی؛ برای استحضار
جناب آقای عبدالرضا سهرابی رئیس محترم اداره کل مدیریت ریسک؛ برای استحضار
جناب آقای محمدرضا اکبری رئیس محترم اداره کل تطبیق قوانین و مقررات؛ برای استحضار

آدرس: تهران - بزرگراه جلال آل احمد - جنب پاتریس لوموند - شماره ۲۴۷ صندوق پستی: ۶۳۹۵ - ۱۴۱۵۵ کد پستی: ۱۴۴۵۹۹۴۳۱۶ مرکز تماس: ۸۱۳۰۱ | تلفن تماس: ۸۴۸۹۱ | فکس: ۸۴۸۹۶۰۰۱

www.agri-bank.com | Instagram: @keshavarzbank - ECE: bank-keshavarzi@agri-bank.com